

Referanser:

Arkivsak: 25/00255-1

Evaluering av Innføringsprogrammet for nye prester

Sammendrag

Innføringsprogrammet for nye prester kom i gang i 2014, og ble siste gang evaluert av Bispemøtet i 2021. Bispemøtets sekretariat har ansvar for de tre nasjonale kursene, mens ansvaret for innføringsprogrammet lokalt og regionalt ligger hos prostene og bispedømmene.

Bispemøtet skal i denne saken evaluere og vurdere videreføring eller endring av de nasjonale kursene i Innføringsprogrammet. Siden forrige evaluering er gruppen av nytilsatte prester endret ved at de siste årene er uteksaminert og vigslet mange såkalte 2. karriere-prester med erfaringsbasert master. En mer sammensatt prestegruppe utfordrer innrettingen på de nasjonale kursene.

En god innføring til arbeidet som prest i Den norske kirke forutsetter at innføringen på lokalt nivå, prostnivå og bispedømmenivå (del 1 av Innføringsprogrammet) fungerer godt. Denne evalueringen legger til grunn at del 1 av Innføringsprogrammet videreføres og følges opp på de tre ulike lokale og regionale nivå.

Forslag til vedtak

Vedtak formuleres i møtet. Se forslag til to ulike alternativ nederst i saksorienteringen.

Saksorientering

Evaluering av Innføringsprogrammet for nye prester

Bakgrunn for innføring av programmet

Innføringsprogrammet for nye prester ble igangsatt i 2014 for å sikre bedre oppfølging av prester som kommer nye ut i tjeneste i Den norske kirke. I årene før så man en tendens til at flere prester forsvant ut av tjeneste etter bare få år. «KIFO-undersøkelsene (2009)» viste at mange nye prester ikke følte seg tilstrekkelig ivaretatt, og at ulike typer opplæring og informasjon var savnet.¹ I 2011 satte Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) derfor ned en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å «utarbeide en helhetlig plan for innføring og oppfølging av nye prester de første fem årene av tjenesten»².

Innføringsprogrammet skulle bidra til å gjøre praksissjokket mindre og gjøre det enklere å stå i det som kan være en krevende tjeneste.

Målgruppen for Innføringsprogrammet

Ifølge FAD var målgruppen for programmet de som «omtales som «unge/nyutdannede prester». Med dette mener vi prester som på vanlig måte tar teologistudiet og ordineres til prestetjeneste som sitt første yrke. Vi er imidlertid klar over at det finnes «nye» prester som ikke er «unge», både de som tar teologistudiet senere i livet etter en annen karriere og de som blir godkjent av Evalueringsnemnda uten å ha fullført cand.theol.-studiet. I våre drøftinger har vi hatt den første gruppen med ordinære «unge nye» prester som vår definerte målgruppe. Deler av programmet vil imidlertid også være relevante for de andre gruppene med «nye» prester.»³

Senere er det presisert av Bispemøtet at programmet er «obligatorisk for alle nyutdannede prester som er ansatt av bispedømmerådet, og som ikke tidligere har jobbet som prest i Dnk. Dette inkluderer både unge nyutdannede, andre-karriere-prester, og prester fra andre sammenhenger enn Dnk. Nye prester som er ansatt av menighetsråd/fellesråd oppmuntres til å delta i deler av programmet så langt det passer og etter avtale med arbeidsgiver.»⁴

Innføringsprogrammets tre deler

Innføringsprogrammet strekker seg over tre år og består av følgende hovedkomponenter:

1. Lokale, prostivise og bispedømmevise innføringsdager
2. Arbeidsveiledning

1

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fad/vedlegg/kirke/innfoeringsprogram_prester_hoeringsnotat.pdf s. 5

2

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fad/vedlegg/kirke/innfoeringsprogram_prester_hoeringsnotat.pdf s. 3

3

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fad/vedlegg/kirke/innfoeringsprogram_prester_hoeringsnotat.pdf s. 3

⁴ Saksdokument BM 37/21 Evaluering innføringskurs for nye prester ~ 21_03418-1 Evaluering innføringskurs for nye prester 1073310_7_1.PDF

3. Sentrale kurssamlinger

Punkt 1 hadde tidligere et eget program og en egen mal utarbeidet av Bispemøtet, men nå er det laget et felles program og en mal for mottak av og oppfølging av alle nyansatte i rDnK. Det finnes egne maler for prestens oppfølgingssamtaler med prester. Alt er tilgjengelig via intranett: <https://dennorskekirke.sharepoint.com/:u:/r/sites/Intranett/SitePages/Forside---introduksjon-av-nyansatte.aspx?csf=1&web=1&e=3gJZMC&locale=nb-no>

Arbeidsveiledning er et innarbeidet tilbud i alle bispedømmer, og det inngår som et obligatorisk element i innføringsprogrammet. Organiseringen av dette vil variere fra bispedømme til bispedømme.

Sentrale kurssamlinger arrangeres av Bispemøtet, i samarbeid med de teologiske lærestedene. Det er tre kurs fordelt på tre år, som samler prester fra hele landet. De er organisert på følgende måte:

- Kurs 1 – landsomfattende samling etter ca. 1 år i tjeneste
- Kurs 2 – landsomfattende samling etter ca. 2 år i tjeneste
- Kurs 3 – gjennomføring av studiemodul Prest og teolog i praksis 1 etter ca. tre år i tjeneste. (3 dagers kurs ledet av lærested, i tillegg til deltakelse på kursdagene inngår selvstendig arbeid, 5 studiepoeng.)

Kurs 1 og 2 planlegges og gjennomføres av Bispemøtets sekretariat, mens kurs 3 er et ordinært videreutdanningskurs som gjennomføres i samarbeid mellom de teologiske lærestedene. Bispedømmene sørger for påmelding.

Er det mange som slutter i prestatjeneste etter 2014?

«KIFO-undersøkelsen (2009)» fant at i tidsperioden 2004-2008 sluttet 3-6 % av prestene i stillingene sine hvert år (ca. halvparten gikk av med pensjon). Og undersøkelsene viste at 20 % hadde vurdert å slutte og hatt arbeid utenfor kirken i tankene.⁵ Ved å sammenligne informasjon fra vigslingsregisteret fra 2015 (302 vigslede registrert siden 2015) og oversikten over ansatte prester fra 2015-2023, har vi funnet omtrent hvor mange som har sluttet å jobbe som prest blant dem som er vigslet i 2015 eller senere. Ved å søke informasjon på internett har det vært mulig å avdekke noe om hvem som har sluttet i Dnk for å jobbe som prest eller teolog i andre sammenhenger, som Sjømannskirken, utdanningsinstitusjonene, Kirkens bymisjon og andre kristne organisasjoner, og andre kirkesamfunn. Det kan også se ut til at noen prester med utenlandsk opprinnelse har reist tilbake til sitt fødeland for å jobbe som prest der. Informasjonen nedenfor er ikke kvalitetssikret og må leses som antakelser.

I oversikten er ikke sykehusprester tatt med (selv om disse ikke er lønnet av Dnk) og ikke pensjonister.

Antall prester vigslet etter 2015 som ikke er ansatt som prest i Dnk pr i dag:

Utdanningsinstitusjon	3	Totalt ant. prester i jobb som prest eller teolog utenom Dnk:
Sjømannskirke	7	
Bibelskole, skoleprest, kristen organisasjon	8	
Prest i bymisjonen	3	

⁵ Se forskningssjef i KIFO, Hans Stioß-Hanssens presentasjon av undersøkelsen 2009: <https://www.kifo.no/wp-content/uploads/2016/09/Kifo-presteund-krsand-sept09.ppt> som ligger på denne siden: [Presters arbeidsforhold - Kifo](#)

Prest i forsvaret	3	32
Antakelig prest i hjemlandet eller annet land	5	
Prest i annet kirkesamfunn	3	
Annen stilling i Dnk (diakon, pedagog, prostesaksbehl., kirkerådet)	7	Totalt ant. prester i Dnk i andre jobber: 7
2.karriere-prest tilbake i tidligere yrke	2	Totalt ant. prester som har forlatt profesjonen: 19
Ukjent hva vedkommende nå gjør	17	

Ifølge disse anslagene kan det se ut til at 6,3 % av prester (19 personer) som var vigslet siden 2015 har sluttet i Dnk og har heller ikke gått inn i ny prestelignende jobb. Det kan se ut til at antall som slutter er omtrent de samme tallene som KIFO fant i 2009.

Bispemøtets evaluering av programmet 2021

Forrige gang programmet ble evaluert av Bispemøtet var i 2021. Spørsmål som da særlig ble diskutert:

1. Hvem er det for? Hva er «ny» prest? Konklusjon: også andrekarriere-prester skal delta. Flere av dem er skeptiske på forhånd, men positive etter kurset. En utfordring videre blir å vurdere hvilket behov som finnes hos dem som har jobbet som prester i andre sammenhenger, enten i organisasjon eller andre kirkesamfunn.
2. Manglende deltakelse: Noen ber om utsettelse, og ved mange utsettelse minsker nytten av kurset. Mange gjennomfører ikke kurs 3.
3. Informasjonsflyten mellom Bispemøtet, bispedømmekontorene, de aktuelle prestene og lærestedet (på kurs 3) er krevende. Bispedømmene må selv ha oversikt over hvilke prester som skal på hvilke kurs i og med at det ikke finnes en nasjonal oversikt over hvem som har fullført hva. En del prester er ikke klar over at kurset er obligatorisk.
4. Rom i arbeidsplanen. Dette er den viktigste grunnen til at programmet oppleves negativt; ikke alle får tilstrekkelig frigjort tid til å reise på kursene/ lese pensum og skrive oppgaver til kurs 3.
5. Innhold: Valg av foredragsholdere. Det har vært en kombinasjon av akademia, prester med erfaring og noen utenfra kirken. Innholdet skal være praksisnært. I tillegg består programmet av refleksjonsgrupper som ledes av veiledere fra lærestedene og Bispemøtet.

Deltakerevaluering 2023 og 2024

Deltakerevalueringene av kurs 1 og 2 for 2023 og 2024 viser at de fleste prestene er fornøyde med tidspunktet for kurset. Gjennomsnitt score er 4,8 på en skala fra 1-6, der 6 er svært bra. Foredragenes gjennomsnitt score er 4,4 og refleksjonsgruppene 4,7. Kurset som helhet scoret i 2024 4,6. Konklusjonen er at deltakerne er jevnt over fornøyde med kurs 1 og 2. Samtidig melder en del at det er tidkrevende å reise helt til Oslo for 1 døgns kurs. Ikke alle menigheter/prosti har nok ressurser til avlastning lokalt og dermed må man likevel utføre en full ukes arbeidsoppdrag, men med minst to dager mindre til rådighet.

Også kurs 3, PTP 1, får positiv evaluering av prestene som deltok i 2024. Både gruppesamlinger, litteratur og særlig undervisning og læringsbytte rangeres høyt. På en

skala fra 1-5, der 5 var svært tilfreds, rangerte 89 % undervisning til 4 eller 5, og på læringsutbytte rangerte 86 % 4 eller 5. Lavest rangering fikk egen innsats, og det kan henge sammen med at flere kommenterer at det er vanskelig å få nok tid til studiene som emnet krever.

Evaluering med lærestedene 2024

Bispemøtets sekretariat inviterte Presteforeningen og lærestedene (MF, TF og VID) som er involvert i Innføringsprogrammet til en evaluering høsten 2024. I tillegg deltok representant fra HR-avdelingen som jobber med mottak og oppfølging av prester med krysskulturell kompetanse. Det ble uttrykt overraskelse over at Kurs 1 og Kurs 2 får en så positiv evaluering av prestene. Det er noen utfordringer for lærestedene med å arrangere Kurs 3 (PTP 1), men i hovedsak ønsker de å videreføre ordningen. Det kan være en fordel om muligheten for å ta PTP 2 samme år informeres om tidlig slik at de som ønsker blir klar over at dette må søkes om separat.

Videre ønsker både Presteforeningen og lærestedene å være mer involvert i programmet for Kurs 1 og 2, og de ønsker at refleksjonsgruppene i større grad er tydelige fagsamtaler mer enn ABV-liknende samtaler.

Det var enighet om at den viktigste delen av Innføringsprogrammet er det som skjer lokalt; at prostene i samarbeid med bispedømme følger opp presten på sin arbeidsplass, særlig de første årene.

Den sammensatte målgruppa (unge cand.theoler, andrekarriere-prester med erfaringsbasert master, prester med erfaring fra andre kirkesamfunn) gjør at det er vanskelig å planlegge kurs som passer for alle. Kanskje må man i større grad legge opp til at prestene kan velge ulike seminar på kurs 1 og kurs 2, ettersom hvilke behov de har. Noen prester er nye i Den norske kirke og trenger å jobbe med å være folkekirkeprest og prest for et lokalsamfunn, noen er ny som arbeidstaker og som prest og trenger å jobbe med balanse mellom arbeid og fritid, noen er (relativt) nye i landet og trenger å forstå mer av norsk kultur og norsk kirkekultur.

Den største utfordringen er at en god del prester ikke får nok avlastning fra annet arbeid for å delta på kurs 1 og 2, og særlig på kurs 3.

Økonomi

I 2024 var utgiftene for kurs 1, 2 og 3 til sammen **kr. 673 445,-** (eksl. deltakernes reiser). Kurs kostnadene dekkes av Bispemøtet, mens bispedømmene dekker reise for deltakerne.

Kurs 1 og 2: **kr. 308 057,-** Totalt 103 deltakere, 2 dagers kurs, ingen studiepoeng

I 2024 var det påmeldt 68 deltakere på Kurs 1 og 35 deltakere på Kurs 2. Kursene ble avholdt i Bøler kirke, Oslo, med hotellovernatting og middag i Oslo sentrum. Hovedutgift er kost og losji (nærmere kr. 290 000,-). I tillegg betaler bispedømmene for reise.

Kurs 3 (PTP 1): **kr. 365 388,-** Totalt 37 deltakere, 3 dagers kurs, 5 studiepoeng

I 2024 ble kurset holdt på VIDs campus i Stavanger med overnatting på hotell i nærheten og middag i Stavanger sentrum. Hovedutgift er kursavgift, som inkluderer kost (ca. kr. 290 000). I tillegg betaler bispedømmene reise.

Videre anbefaling

De nasjonale kursene i Innføringsprogrammet får forholdsvis gode vurderinger fra deltakerne, men det er også slik at noen prester opplever det som en belastning å måtte reise på kurs, særlig fordi det kan være vanskelig å få tilstrekkelig fri fra sine ordinære arbeidsoppgaver. Det er også mer utfordrende å legge til rette for et kurs som skal fungere godt for en målgruppe som fremstår som mindre homogen nå enn da Innføringsprogrammet startet for 10 år siden. Alt tatt i betraktning anbefales det derfor at de nasjonale kursene nedskaleres noe.

Alternativ 1:

Kurs 1 og 2 slås sammen og man deltar normalt etter ca to års arbeid. Kurset bør fortsatt foregå i uke 39, og kan f.eks. arrangeres fra mandag kl. 13 til onsdag kl. 14. (Tidligere har oppstart vært kl. 10 og en del prester som reiser har langt har hatt behov for en ekstra overnatting. Denne ekstra utgiften kan vi prøve å unngå.) Ved en slik sammenslåing sparer prestene tid og reise, og får noe mer tid sammen når de først møtes. Deltakelse på kurs 3 (PTP 1) skjer normalt etter fire års arbeid for å sikre noe tid mellom kurs 1-2 og 3.

Alternativ 2:

Kurs 1 og 2 kuttes, og det satses videre på PTP 1 som prestene deltar på etter 2 års arbeid.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Alternativ 1 kr. 500 000,- til kr. 600 000,-

Sammenslått kurs 1 og 2 vil koste: kr. 150 000,- til 200 000,-

Kurs 3 (PTP 1) vil koste kr. 350 000,- til 400 000,- til Kurs 3.

I tillegg må bispedømmene dekke prestenes reiser.

Antall prester som deltar på de ulike kursene varierer fra år til år.

Alternativ 2 kr. 350 000,- til 400 000,-

I tillegg må bispedømmene dekke prestenes reiser.

Antall prester som deltar varierer fra år til år. 2024 hadde et relativt høyt antall deltakere på PTP 1.